

Izkaz darov priobčimo v naprednih listih.

Prispevke je pošiljati na naslov: **Simon Sekirnik nadučitelj v Gaberju pri Rogatcu**; pojasnila pa daje **Miloš Verk, učitelj v Sv. Križu, tik Rogaške Slatine.**

Cerkev in politika.

Škof Bonomelli v Kremoni je napisal devetdeset strani obsežajočo brošuro pod naslovom »Cerkev«, kakor smo to omenili že v zadnji številki. Ta brošura je v vseh cerkvenih in političnih krogih Italije zbudila izredno veliko senzacijo. Škof Bonomelli, ki mu je danes osemdeset let, je že znan zaradi svojega italijanskega nacionalnega mišljenja in svojega prizadevanja v svrhu cerkvenih in socialnih reform. Dobil je zaradi tega od Vatikana že več ukorov. V omenjeni brošuri se bavi z razmerjem med Italijo in Vatikanom, z razmerjem med domovino in cerkvijo in z razmerjem med vero in politikom.

Pravi, da je cerkev sicer božjega izvora, ali, po dolgem svojem potu preneseno med ljudi, jo pokrivata tudi človeški prah in umazanost. Zato pa se onega, kar je v njej božjega, ne sme zamenjavati z onim, kar so dodale človeške roke. Nihče ne more trditi, da bi bili zato, ker je cerkev sveta, sveti tudi papeži, škofje in drugi duhovniki. Nikdar niso pogrešili oni, ki so izvrševali svojo sveto pravico, opominjajoč cerkvene pastirje na njihove dolžnosti, kakor n. pr. Katarina Sienska in Girolamo Savonarola, kateri poslednji je moral pretrpeti mučeniško smrt na gromadi. Zastopniki cerkve bi se morali spominjati, da niso nič drugega, nego skromni zastopniki Kristovi. Papeževa nezmotljivost ne sme imeti nič skupnega s politikom, v katere področju so izpostavljeni zmotam in slabostim. Glavna namera te knjige pa je: pomirjenje med cerkvijo in državo.

Kako veljavno se dajajo ta izvajanja kremonskega škofa aplicirati tudi na naše slovenske razmere! Škof Bonomelli je prepričan, da bi bilo pomirjenje med cerkvijo in državo le na korist — obema! Prepričan je, da je zamenjavanje koristi vere in politike le na škodo — prve. Istotako smo prepričani mi, da je pri nas indentificiranje koristi kake politične stranke s koristmi vere in cerkve le na neizmerno škodo za resnično versko čustvovanje. Tudi najhropneje zmagoslavje ne odpravlja pri nas dejstva, da se spajanje vere s politiko sicer res silno debeli — stranka, da se pa s tem zastruplja razmerje med enim delom naroda in zastopniki cerkve, kar gotovo ne more biti na korist tej poslednji. Zamera gor, zamera dol: naše uverjenje je, da govori kremonski škof prav, ko pravi, da naj ne bo cerkev, ki je božjega izvora in ki bodi zato sveta in vzvišena, v odvisnosti od politike, ki je, pa naj se reče, kar hoče, in naj jo izvršuje, kdor hoče, vendarle delo človeškega uma, torej izpostavljeno — zmotam!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz vodstva Zaveze.

S IV. vodstvene seje upravne dobe 1912/13 (13. februarja 1913).

1. Koncem lanskega leta je bila razposlana okrožnica »Društveni izkaz naročnikov Zavezinih listov« vsem Zaveznim učiteljskim društvom.

2. Moravska učiteljska Zveza je izdala »Zbrane spise Komenskega«. Nas je naprosila, da bi preskrbeli v vseh slovenskih naprednih listih vabilo na naročbo te knjige. Prošnji se je že ugodilo.

3. Vsem predsednikom naših učiteljskih društev se je odposlala okrožnica za stran zglastitve pevcev — učiteljev k »Pevskemu zboru učiteljske Zaveze«, ki naj bi se osnoval po vzoru moškega pevskega zbora moravskih učiteljev.

4. »Spomenica o preganjanju kranjskega naprednega učiteljstva« je že izgotovljena. Sestavitelju se je izročil ves izbrani material, ki ga je imela Zaveza.

5. Določijo se cene inseratov »Učit. tiskarne« v Zavezinih listih.

6. Razpravljajo se o sestavi novih deželnih učiteljskih Zvezah, katere zahteva nova Zavezina pravila.

7. Odbornik »Zveze slovenskega učiteljstva v Avstriji«, učitelj Adolf Šustr iz Chrudima, prosi, da bi se mu posodili proti primerni odškodnini klišiji od mladinskih spisov: »Dane« (A. Rape) in »Turki pred sv. Tilnom« (J. Slapšak). Ti dve povesti predstavlja v češčino. Sklene se, da dobi vse klišije brezplačno, toda proti vrnitvi.

8. Akademsko društvo »Triglav« se zahvaljuje za brezplačno pčšljanje Zavezinih listov in se priporoča za nje še v prihodnje.

9. Z merodajnimi faktorji se ugotovi, da izhajata odslej »Zvonček« in »Popotnik« natanko ob določenem času.

10. Predsednik »Zveze slovenskega učiteljstva v Avstriji« se sporoči, da je vzel upravni odbor naše »Zaveze« z veseljem in z velikim navdušenjem na znanje, da namerava imeti »Zveza« svojo odborovo sejo v Ljubljani ob naših slavnostnih dneh.

11. Na dopis iste »Zveze« se odgovori, da pri novembski odborovi seji nismo mogli biti navzoči, ker bi za toliko dni ne bilo mogoče dobiti dopusta in ker so s tako udeležbo spojeni precejšnji stroški, katerih pa naša »Zaveza« doslej še ne more utrpeti. Iz istih vzrokov se tudi ne bi mogli udeležiti odborove seje, ki je bila istotako določena na Dunaju, meseca januarja t. l.

12. Poskrbi se, da se dobi na merodajnem mestu po poslancih izkaz o koroških učiteljih, ki so izprašani iz slovenščine; zakaj slovenščine zmogni učitelji se predstavljajo v najbolj nemške kraje, na koroška slovenska tla pa pošilja vlada učiteljevat trde Nemce.

13. Nekemu državnemu poslancu se na njegovo prošnjo odpošljejo obširni podatki o vsem učiteljstvu na Slovenskem, ker jih bo rabil pri razpravi v parlamentu, kadar pride na razgovor znani § 55.

14. Za koncert, ki se vrši ob priliki 25letnice »Zaveze«, so se razposlala vsem Zavezinim društvom okrožnice in prijavnice.

15. Članek »Vzroki za deficit učiteljskih listov« se je odposlal v ponatis vsem slovenskim naprednim listom.

16. Na vabilo »Društva inženirjev v Ljubljani« se sklene, da se udeleži naša »Zaveza« po dveh zastopnikih skupnega posvetovanja o prenosni dosedanjih srednjih šol v enotne zavode, ki bi absolutno poleg humanistične vzgoje podali tudi zadostno izobrazbo v naravoslovnih in drugih za življenje prepotrebni vedah.

17. Z ozirom na dr. J. Pregljevo povest »Pogubljeni in oti« v koledarju »Družbe sv. Mohorja«, se sklene, da se v svrhu natančne informacije obvesti vse naše učiteljstvo na ta način, da se dobesedno in brez komentarja ponatisne v 8. štef. »Učit. Tovarisa«: 1. naš tozadevni protest, 2. odgovor družbenega odbora in 3. naša »Izjava«, glede katere zahtevamo, da jo prinese prihodnji družbeni koledar.

18. Vodstvu sta bila poslana dva rokopisa s prošnjo, da izideta v »Mladinski knjižnici«. Ker moramo z izdajo novih zvezkov malo počakati, da se razprodajo dosedaj izšli zvezki, se tej prošnji za sedaj ne more ugoditi.

19. Ob sprejemu deputacij Slovanških učiteljev v naših jubilejnih dneh bo precej izrednih stroškov, katerih pa Zavezina blagajna ne bo vzmogla. Zato se sklene, da se prosi za podporo nekatere denarne zavode in občinski zastop mesta Ljubljane. Vsa Zavezina društva pa naj prispevajo v ta namen najmanj po 10 K. To vsoto naj odpošljejo društva takoj, ali pa naj obveste vodstvo Zaveze vsaj do 15. aprila t. l., kdaj nameravajo nakazati določeni prispevek.

20. Deželne učiteljske zveze naj se ustanove najkasneje do našega letošnjega jubileja. Vsakemu našemu učiteljskemu društvu, ki je pri tem tangirano, se odpošljejo nova pravila naše »Zaveze« in pravila obeh že obstoječih deželnih učiteljskih Zvez.

Kranjsko.

Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani priredi svoj II. letošnji poučno-zabavni večer v soboto, dne 29. marca ob polu 8. zvečer v Narodnem domu, pritičje desno. — Predava tov. Fr. Črnaogoj: § 24. drž. šolskega zakona. K temu večeru svoje člane najvljudneje vabi odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za Celjski okraj je zborovalo 6. t. m. v Sokolskem domu. Zborovanja se je udeležil tudi g. nadzornik J. Supanek. Poleg jako lepega števila članov (48) sta bila navzoča gosta tt. Stritar in Žgajnar. — V prelepih besedah se je sponinjal predsednik nedavno umrlega t. Fischerja. — Iz obilice društvenih zadev navajamo sledeče: Nanovo sta pristopila kot člana tt. Milica Fischerjeva in M. Wudlerjeva. Število zadnjih omenjenih neplačujočih udov se je znatno skrčilo. — »Popotnik« prihaja v naš okraj v 29. »Tovariš« v 36 izvodih. Je nekaj šol, ki niso naročene ne na eno, ne na drugo naše glasilo; jih je pa tudi nekaj, na katerih so vsi tt. naročniki »Tovariša«. — Vabilu Saleškega učit. društva se odzovemo s tem, da priredimo 1. junija izlet v Topoljšico. — Glasom dež. zak. iz 1870. l. § 5, je učiteljem dovoljeno poučevati le v prvih štiri letih. — Došlo je vprašanje: »Ali se ne bodete zganili zaradi regulacije plač?« Stališče, ki ga zavzemajmo v omenjeni zadevi, je bilo že nekočkrat precizirano.

— G. nadzornik je umestno pojasnjeval, da nam od dežele ni ničesar pričakovati, temveč obrnimo na se pozornost države. Tov. predsednik je ponosno poudaril: »Ni nam treba vedoma delati v propast šole. V današnjih razmerah slabi učiteljstvo, da se ne zaveda, kdaj in kako in z njim naravno tudi šola.« — Resolucija, ki je bila sprejeta v tej zadevi, je navedena spodaj. — Tov. Černej je podal informativno poročilo o delovanju »Zadruga«, t. Brinar je pojasnil ravnanje pri nakupovanju pri »Zadrugi« dobaviteljih. — Tov. Petriček je v poezijepolnih besedah podal sliko zvezdnatega neba. Najvažnejši poedinci in skupine nadmancev so dobili v poslušalcih odkrite simpatije. — P. Sevnik nas je seznanil s telovadbo na glavnih orodjih po sokolskem sestavu. — Naslednje zborovanje je 1. majnika. — **Resolucija**, sprejeta na zborovanju Celjskega učiteljskega društva, dne 6. sušca 1913, se glasi: »Lehrerbund naj po zastopnikih Verbanda in Zveze v kratkem zopet stori korake pri c. kr. deželni vladi, da čimprej izposluje sklicanje štajerskega deželnega zbora ter da se koj v začetku zasedanja stavi na dnevni red regulacija naših plač kot nujna zadeva. Pri tej priliki naj se c. kr. vlada opozori na nevarnost katastrofalne posledice, ki bi jih nadaljno zavlačevanje našega krušnega vprašanja imelo za usodo mnogih učiteljskih oseb, oziroma, učiteljskih familij. Zveza slovenskega in nemškega učiteljstva cele državne polovice pa naj stori korake pri c. kr. osrednji vladi na Dunaju, da se pospeši izvršbo finančnega načrta in z njim saniranje dež. financ. — Učiteljska beda naj se ne obeša v javnosti na veliki zvon; posebno pa protestiramo, da bi se naše krušno vprašanje presojalo s stališča političnega strankarstva in spravljalo v zavisnost s polit. strankami.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo ne zboruje zaradi neke zapreke dne 6. aprila t. l. na Gorici, kakor je bilo namenjeno, nego se vrši zborovanje tega društva dne 1. majnika t. l. ob 10. uri dop. v Gornjem gradu. Vzpored se objavi pravočasno. Zdrave in vesele velikonočne praznike in vstajenje k boljši bodočnosti želi vsem Ivan Kelc, t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

Novi Akordi. V dvanajsto leto svojega obstanka stopajo Novi Akordi z nedavno izšlo številko. Da njihovo delo visoko cenimo, smo dokazali že večkrat, ko smo na tem mestu priobčili priporočila, ki jih Novi Akordi v polni meri zaslužijo. Vseslovensko glasbeno življenje je ob njihovem rojstvu krenilo na drugi, že zdavnaj prej potrebn tiri, in dasi je list imel koj v začetku neprijatelj, se je svobodno razvijal in obelodanil toliko skladb, ki bi brez Novih Akordov zamenjale čakale objave najmanj 30 let. Še večjega pomena je književna priloga Novih Akordov, ki hvali po zaslugi in neusmiljeno biča, kar je gnilega in škodljivega razvoju slovenske glasbe. Tako lahko brez pretiravanja trdimo, da so Novi Akordi list, kakršnih drugi narodi nimajo. Priporočamo jih in jim želimo pri občinstvu več uvaževanja! Sotrudnikom Novih Akordov se je v zadnji številki vredno pridružil Emil Hochreiter s klavirsko točko »Valse nobles I.« Adamič podaja v vsakem oziru zanimiv dvospev »Poj, petelin, zoro mi naznanj«, ki mu je besedilo vzeto iz Golarjevega »Bosanskega perivoja«. Starokopitni pevovodje se bodo ustrašili Ravnikovega mešanega zbora »Ženjica«, kdor se ne prilagodi pevcem in občinstvu, ga bo izvajal, če je prav težak. Nazadnje srečamo še Pavčiča s samospevom »Padale so cvetne sanje«. Pavčič zna izbirati tekste in jih prikupljivo uglasbiti. Omenjeni samospev je ubran na mehke, nežne strune in ugaja zaradi blesteče klavirske spremljave. Književna priloga ima mnogo raznovrstnih poročil, kritik, polemiko med Sattnerjem in Krekom ter novice iz glasbenega sveta. —ec.

Slovensko deželno gledališče so morali dne 11. t. m. zvečer zapreti, ker je k predstavi prišlo komaj 20 oseb. Je to znamenje časa? — Dne 16. t. m. je gostovala v Kalmanovi opereti »Jesenski manever« subreta osječkega gledališča Grossova (Marosi) z lepim uspehom. —ec

Popotnik objavlja v 3. letošnji številki to-le vsebino: 1. Dr. Iv. Lah: J. J. Rousseau kot človek in pedagog (konec). 2. J. Černy — K. Přibil: Narodna pedagogika (dalje). 3. G. Kerschensteiner — Pav. Fleré: Šolstvo v Münchnu. 4. Anton Kosi: Učiteljeva priljubljenost pri šolski mladini. 5. † Janez Koprivnik. 6. Književno poročilo: Ocene. Novosti. 7. Razgled: Pedagoški paberki. — Šolska higijena. — Skrb za obrambo mladine. — Šolske in učiteljske vesti. — Inostransko šolstvo. — Prosvetna kronika. — Razne vesti. — Mala poročila.

Politiški pregled.

* **Koliko se je leta 1911 v Avstriji plačalo osebno dohodninskega davka.** Osebno dohodninski davek je moralo plačati leta 1911 v Avstriji 4.235.701 oseb, 14,9 odstotkov vsega prebivalstva. Dohodki vseh teh oseb so bili proračunani s 5382 milijoni kron, okroglo 400 milijonov več kakor leta 1910. Plačal se je osebno dohodninski davek v znesku 93.200.000 kron in se je za 7.700.000 K povečal. Na Kranjskem se je plačalo 740.000, na Štajerskem 3.970.000, na Koroškem 820.000, v Trstu 2.180.000, v Istri 470.000, na Goriškem 360.000 in v Dalmaciji 450.000 K dohodninskega davka.

* **Užitninski davek** je prinesel državi 1911. leta 423.900.000 K, 30.600.000 kron več kakor leta 1910. Žganje je dalo 106.600.000 K, špiritove drože 760.000, nadzorna pristojbina za denaturiranje špirta 1.100.000, pivo 87.800.000, sladkor 159.900.000, petrolej 26.100.000, vino 13.500.000, meso 18.000.000, drugi predmeti 1.700.000, užitninski zakupi 5 milijonov 900.000, dohodarstvene vaščine 2 milijona 400.000 kron.

* **Značilna prepoved predavanja.** Urednik sofijskega lista »Bolgarija« je nameraval v Pragi prirediti predavanje o razmerah na Balkanu. Policija je pa predavanje prepovedala z utemeljitvijo, da bolgarščina v Avstriji ni v »deželi navaden jezik«. V Trstu se je pa prav iste dni vršil — albanski kongres, ki ga vlada ne le ni prepovedala, marveč ga celo sama aranžirala in na vse mogoče načine podpirala. Malo več — vsj navidezne — obzirnosti bi gotovi krogi nasproti slovenskemu delu državljanov, pač le morali imeti.

* **Prusko nasilstvo proti Poljakom.** Pruska zbornica je 11. marca 1912 obravnavala proračun naseljevalne komisije, ki na zahodnem Pruskem in v Poznanju goni Poljake z njih rodne grude in naseljuje Nemce na uplenjeno poljsko zemljo. V zvezi s proračunom je zbornica otvorila glavno razpravo o novi nasilnosti pruske vlade proti Poljakom, ki zahteva 230 milijonov mark za ojačenje »nemštva« na zahodnem Pruskem in na Poznanjskem. Poljedelski minister je naglašal, da se mora ponemčevanje poljske zemlje nadaljevati. Konservativci so izjavili po svojem govorniku, da dovoljujejo zahtevano vsoto, govornik centra je izjavil, da odklanja njegova stranka predlogo, ki ne odgovarja pravici in ustavi. Svobodni konservativci in narodni liberalci so tudi izjavili, da se s predlogo strinjajo. Proračun je zbornica na to sprejela in novo nasilno postavbo nakazala proračunski komisiji.

* **Ustanovitev mladočeške stranke na Moravskem.** Dne 17. t. m. se je v Brnu vršil ustanovni šod mladočeške stranke za Moravsko. Novoustanovljena stranka bo obrnila svojo ost v prvi vrsti proti napredni ljudski stranki, ki jo vodi dr. Stranjsky. Stranka se namerava udeležiti že prihodnjih deželnozborskih volitev.

Srednješolski vestnik.

** **Učiteljske v Kastvu.** Gradnja ponosne stavbe novega c. kr. učiteljskega v Kastvu v režiji goriške stavbene tvrdke Žnidarčič i. dr. se je zopet pričela. Dela je ogromnega, ker bo stavba velikanska, a za prostor morajo vsako ped izstreljevati, ker je ves hrib živa skala. Vendar je nade, da bo letos delo dobro napredovalo. Stajbno vodstvo se trudi na vse možne načine; samo da ne bi drugi metali polen pred noge, pa bi bilo vse dobro.

** **16leten gimnazijec pred naučnim ministrom.** Te dni je prosil za avdienco pri naučnem ministru Hussarku 16letni gimnazijec Simon Weich iz Horodenke. Prišel je kot pooblaščenec svojih tovarišev na horodenški gimnaziji, da se pritoži čez neznosne razmere v zavodu in zahteva, da se zavod kratkoma zapre. Minister je mladeniča sprejel in smehljaše poslušal njegova logična in odločna izvajanja; zapisoval si je celo važnejše stvari. Weich je živo opisal težave in bridkosti učencev in se ogorčeno izrazil o krivičnih dvojkah, ki so mu preprečile napredovanje v 4. razred. Na ministrova vprašanja je Weich odgovarjal točno in brez strahu. Minister ga je končno odpustil z besedami: »Škoda bi bilo, če bi prekinili nauke. Pridno se učite, iz vas bo enkrat gotovo še kaj.«

Kranjske vesti.

—r— **Zborovanja v Ljubljani** so se vršila v sredo in četrtek. V sredo je zborovalo Ljubljansko učiteljsko društvo, v četrtek pa so zborovala društva: Narodna šola, Vdovsko učiteljsko društvo, Dru-

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26

(nasproti „Zlate kralje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnar-
jevih zvezkov ter vseh priprav za
obratno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

štvo slovenskih učiteljic in Hranilnica in posojilnica Učit. konvikta. — O zborovanjih objavimo pozneje posebna poročila.

—r— Društvo »Vrtnarska šola« ima svoj redni občni zbor dne 6. malega travna v Kamniku v kavarni Vanossi ob tretji uri popoldan.

—r— Odbor obrtnonadaljevalne šole v Kranju je v svoji seji dne 11. marca t. l. sklenil, da se pomnoži število tedenskih učnih ur za trgovske učence I. razreda na šest tedenskih ur. Glede pokritja primanjkljaja, izkazanega v proračunu za leto 1913., je sklenil zadevo predložiti mestni občini v Kranju s prošnjo, da prevzame jamstvo za vsakoletni morebitni primanjkljaj.

—r— Iz ljudskošolske službe. Za suplenta na mesto na dopustu se nahajajoče učiteljice Leopoldine Podobnikove na Gori je bila imenovana prov. učiteljica v Zgornjem Logatcu Franciška Kavčičeva. Za provizorično učiteljico v Dolnjem Logatcu je bila imenovana Helena Kraigherjeva iz Rakeka. — Za provizorično učiteljico in voditeljico šole na Dobravi pri Kropi je imenovana Marija Sajovic, doslej provizorična učiteljica v Gorenjih Gorjah. — Za suplenta na šolo pri Devici Mariji v Polju je imenovan namesto učiteljice Ivane Majer, ki je zaradi bolezni na dopustu, absolvirani učiteljski kandidat Franc Jankovič, dosedanja suplenta na šoli na Viču Marija Držaj je imenovana za provizorično učiteljico na šoli v Polhovem Gradcu. Za prov. učitelja na štiri-razrednici pri Sv. Jerneju v krškem okraju je imenovan Viktor Sotenšek, na mesto nadučitelja Riharda Megušarja pa, ki je zaradi bolezni na dopustu, je imenovana za suplentinjo v Podzemlju absolvirana kandidatinja Katarina Vrtačičeva. Tereza Črnogorjeva je imenovana za začasno učiteljico v Višnji Gori. Učitelj Friderik Dermelj je imenovan za začasnega voditelja na isti šoli. Učiteljica Eliza Zupančičeva je imenovana za začasno učiteljico v Ribnici. Josipina Šterlekarjeva je imenovana za začasno učiteljico v Ratečah na Gorenjskem. Marija Bizjakova in Josipina Demšarjeva sta imenovani za suplentinji, prva na šoli pri Sv. Petru v Ljubljani, druga v St. Vidu nad Ljubljano.

—r— Načrti za novo ljudsko šolo na Jesenicah na Gorenjskem so izgotovljeni in tudi proračun je gotov. Poslopje samo bo stalo okoli 250.000 K, prostor okoli 70.000 K in šolska oprava tudi okrog 40.000 K, skupaj torej 360.000 K. Ako odštejemo za to že nabrani denar 41.000 kron, bo morala najeti občina posojilo okoli 310.000 kron.

Štajerske vesti.

—š— Štajersko učiteljstvo in draginjska doklada. Štajerski deželni odbor je sklenil vzeti v pretes vprašanje draginjskih doklad deželnim uslužbencem in ljudskošolskemu učiteljstvu, čim se zaradi male finančne reforme pogloblja finančni položaj štajerske dežele. Ako deželni zbor zaradi obstrukcije ne bo imel prilike, da uredi to vprašanje, ga izvrši deželni odbor na lastno pest.

—š— Iz seje deželnega šolskega sveta štajerskega z dne 8. t. m. Imenovani so: prov. učitelj Jožef Wamlek iz Laškega za učitelja ravnatoma; prov. učitelj v Grižah Bogomir Zdošek za definitivnega učitelja ravnatoma. Potrdili so imenovanje definitivnega učitelja v Slov. Gradcu (mesto) Maksa Dobača za učitelja na deški šoli v Gradcu. — Na štiri-razrednici v Sv. Marjeti ob Pesnici (III. plačilni razred) je razpisano mesto definitivnega učitelja; prošnje do 31. t. m.

—š— Še mal popravek. Vašemu korektorju nisem rekel, da je strašansko jurist, ampak da je purist, Franc Brinar.

—š— Otroška predstava v Žalcu. Žalskemu učiteljstvu je čestitati na otroški predstavi, ki jo je priredilo v nedeljo, 9. t. m. Srčkane deklaracije najmanjših in večjih šolskih otrok, krasno naštudirani pevski zbori, ki jih je spremljal na klavirju učitelj Vrečer, solopetje, nastop mladih umetnic kot solistkin na klavir in gosli, pogovor dveh lastavčic, gledališka predstava »Lažniva Danica«, sploh skrbno izbran in ravno tako skrbno priučen vzpored, sigurne in živahne nastop mladine, vzoren red, zraven pa okusno opremljen oder v krasni, električno razsvetljeni risalni dvorani, napolnjeni z ob-

činstvom do zadnjega kotička: vse to je napravilo na čutečega prisostvovalca globok vtisk. — Trud, ki ga je imelo učiteljstvo za to lepo prireditev, more prav ceniti le oni, ki je že sam uprizarjal slično predstavo. — In plačilo? Najboljše plačilo vam bodi zadoščenje na prelepem uspehu!

—š— Umrla je v Ljutomeru soproga ravnateljca meščanske šole, gospa Franja Spanda. — V Orehovi vasi je umrl gimnazijec 7. šole Jožef Rudolf.

—š— Obrtno nadaljevalno šolo v Brežicah obiskujejo samo Slovenci in se poučujejo slovensko. Potem bi moral, kakor druge slovenske obrtne šole na Sp. Štajerskem, tudi našo nadzorovati obrtni nadzornik iz Ljubljane. Da se našim Nemcem ne bi tu krivica zgodila, je občinski urad oblasti v Oračcu sporočil, da je šola nemška. Tudi tukaj se izvrši kmalu izpremembra v korist Slovencev.

—š— Celjski meštni svet je imel pretekli petek javno sejo, v kateri se je med drugim razpravljalo o vlogi krajnega šolskega sveta za Celjsko okolico glede šolske stavbe na stavbišču, ki ga je okoliška občina v ta namen že pred mnogimi leti kupila na Karolinski cesti v Celju. Mesto je bolj iz hudočije in nagajivosti kakor iz faktične potrebe projektiralo čez to stavbišče cesto proti bolnišnici, da bi novo slovensko šolo v Celju onemogočilo. Sedaj pa je izjavil v okoliškem občinskem zastopu dr. Ambrožič, da bo mesto prej kot ne odstopilo od ceste na tem stavbišču in da bi se mogla potem tu zidati nameravana okoliška dekliška šola, ne pa v Gaberju. Občinski zastop Celjske okolice ie na to priporočal krajnemu šolskemu svetu, naj bi vendar v smislu Ambrožičevega predloga povprašal pri mestu, kako stališče bi zavzel napram šolski stavbi na omenjenem prostoru. Mestni svet pa je soglasno izjavil, da od dotične ceste ne oustopi, in je torej stavba nove slovenske šole za okolico v mestu onemogočena. Sedaj se bo prejkoprej začelo s stavbo v Gaberju.

—š— Na naslov dr. Antona Korošca je priobčila »Pädagogische Zeitschrift«, opisujoč samoumora učiteljev Karbe in Trafenika, sledeči apel: »Dva učiteljska samomora tekoma 48 ur! Ali bodo nadaljevali oni politiki, ki ne pripuste regulacije učiteljskih plač, svojo frivolno igro? G. dr. Korošec! Mi vas s tem resno vprašamo: Ali boste še imeli vočljivega takim strašnim dokazom za vnebovpijočo bedo učiteljstva pogum ovirati ureditev njegovih službenih prejemkov? Kaj takega skoraj ne moremo od vas verjeti. Vi ste duhovnik in boste morali pred večnim sodnikom dajati tem hujši odgovor za nesrečne žrtve svoje politike. Prva dva, ki ju je gnalo siromaštvo v smrt, sta bila vaša rojaka. Premislite to, g. dr. Korošec! Ravno vaši rojaki trpe največ, ker so v najslabšem plačilnem razredu. Ali hočete še več tako strašnih dokazov za regulacijo učiteljskih plač provocirati? Pustite enkrat politiko na strani in bodite — duhovnik. Potem boste že našli pravo pot, če se sestane štajerski deželni zbor meseca aprila ali maja in se boste postavili na našo stran! — Oni, ki je to pisal je bil velik optimist. Zakaj, da bi mogel katerikoli izmed voditeljev naše duhovščine misliti in delati pravično in človeški napram političnemu nasprotniku, je popolnoma izključeno. Zategadelj bo nasprotnik dr. Korošec s svojimi duhovniki regulaciji učiteljskih plač tako dolgo, dokler bo mogel in če se vse spodnještajersko učiteljstvo postreli. Za človeka, ki ni Koroščeve stranke volilec, ni in ne bo po mnenju duhovščine nikoli škoda.

—š— »Štajerc« in slovensko učiteljstvo. »Štajerc« graja v svoji zadnji številki spodnještajersko učiteljstvo, da vztraja navzlic preganjanju od slovenske duhovščine še svojim narodnim idealom zvesto, da podpira one, ki se nesebično trudijo in žrtvujejo za narodov napredek, da si politično slabi. »Štajerc« poziva učiteljstvo naj ystopi v njegov tabor ali pa postane narodno docela indiferentno. Na prvi pogled je to neka mamljiva vaba — ali naše učiteljstvo je toli značajno, da vztraja tudi v sedanjih težkih časih v narodnem taboru. Ako mu pa hoče »Štajerc« zares nesebično dobro, naj vpliva na svoje kruhodajalce v nemško-nacionalnem taboru, da izposluje učiteljstvu zvečane vsaj — draginjske doklade. Pa na te bo čakalo slovensko in — nemško učiteljstvo zaman!

—š— Iz ljutomerskega okraja nam pišejo: Na neki desetrazrednici našega okraja službuje s kateheti vred dvanajst učnih oseb. Smrt pa si je izbrala izmed tega učiteljstva svojo žrtev, ki so jo pokopali ne v službenem, ampak v drugem kraju. Pokojnika je spremlilo k večjemu počitku mnogo tovarišev in tovarišic, da celo najodličnejše osebe v okraju. Izmed učiteljskega zbora omenjene šole pa je došlo k pogrebu rajnega tovariša komaj ena tretjina, dasi ležita oba kraja ob železnici. — Dogodilo pa se je, da je umrl kmalu na to v službenem kraju teh hiperkolegialnih učiteljic in učiteljev — dokler so taki, jih pač ne moremo nazivati kot tovarišice, oz. tovariši — umirovljeni duhovnik, katerega pogreba sta se udeležili polnoštevno tudi pri pogrebu lastnega kolega izostali dve tretjini omenjenega učiteljskega zbora, da, še celo šole prosto bi radi imeli isti dan, dočim se pogreba tovariša, ki so ga pokopali v nedeljo, niso hoteli udeležiti. Og. učitelji in gđ. učiteljice, ki se vas tiče, vaše ravnanje je huda žalitev spomina vašega pokojnega tovariša, s takim postopanjem kompromitujete sami sebe in sramotite svoj lastni stan. Če še dodamo, da imajo na tej desetrazredni šoli samo enega »Učiteljskega Tov.« naročenega, je slika dogotovljena. Sicer pa: čas vstajenja je tu; upamo torej, da boste tudi vi, prizadeti, vstali in se pospeli do stanovske samozavesti!

Goriške vesti.

—g— Kako se Nemci v Gorici množijo. Nemci se v Gorici izdatno množijo. Nova železnica je pomnožila goriško nemštvo gotovo za 1000 oseb. Pred otvoritvijo te železnice je bilo v Gorici jako malo Nemcev. Svoje ljudske šole niso imeli. Nekaj penzioniranih uradnikov, nekaj častnikov s svojimi družinami, to je bilo vse. Danes je to že drugače. Nemci so si sezidali šolsko poslopje na Senenem trgu, ustanovili ljudsko šolo, ki jo je vlada kmalu po tem podržavila. Pred tremi leti je obiskavalo to šolo 60 otrok, danes pa ni v nemški šoli na Senenem trgu nič manj kakor 300 učencev in učenk! To govori dovolj jasno in glasno, kako se nemštvo v Gorici širi.

—g— 44 učiteljskih mest razpisanih. V tržaškem političnem okraju ni razpisanih v stalno nameščenje nič manj kakor 44 učiteljskih mest.

—g— Pregledovanje računov c. kr. okrajnega šolskega sveta za goriško okolico se nadaljuje. Dosedaj so prišli na sled raznim nerednostim.

—g— Furlanski študentje proti Gradiški. Zopet so dvignili furlanski študentje, na čelu jim Březina, in ogrevali so se za laško pravno fakulteto v Trstu in protestirali proti Gradiški kot sedežu laške pravne fakultete. Izvolili so odsek, ki naj ukrene vse, da ne pride fakulteta v Gradiško.

—g— »Dijaška kuhinja« in »Dijaška miza« v Gorici. Kam dovaja razdiranje, kaže tale slučaj: Pred leti so ustanovili v Gorici »Dijaško kuhinjo«. Potrebna je bila in storila je že veliko dobrega. Vodi jo profesorji, ki se prav nič ne pečajo s politiko. Kuhinja je dobivala tudi podporo od strani deželnega zbora. Vse v redu in prav, ali klerikalci v Gorici so tudi hoteli imeti svojo dijaško kuhinjo. Ustanovili so jo in ji dali ime »Dijaška miza«. Morda je bilo dobiti kakega naivnega človeka, ki bi rekel, da tako, z dvema kuhinjama bo res izborna preskrbljeno za slovenske dijake v Gorici. Ali kaj se je zgodilo! Lansko leto je zboroval gor. dež. zbor in dovolil precejšnjo vsoto »Dijaški mizi«. »Dijaški kuhinji« pa nič. V petičijskem odseku goriškega deželnega zbora imajo vedno večino Slovenci in lani so klerikalci poskrbeli za svojo »mizo«. »Dijaški kuhinji« so dali pa brco. To je bilo vse obsodbe vredno. Proti koncu lanskega leta smo čitali v »Soči« dolgo pritožbo »Dijaške kuhinje«, da gre slabo, da je premočno podpor, fond bo izčrpan, da se občuti posebno to, da kuhinja ni dobila deželne podpore in da je nevarnost, da bo treba ta dobrodelni zavod zapreti. Pred kratkim smo čitali pa v klerikalnih listih presenetljivo vest, da bo »Dijaška miza«, če pojde tako naprej, kmalu prazna in ničesar ne bodo imeli, kar bi položili nanjo!

—g— Podpore obrtno-nadaljevalnim šolam. C. kr. ministrstvo javnih del je do-

volilo z odlokom z dne 22. novembra 1912., da se izplačajo kuratorijem obrtno-nadaljevalnih šol v naši deželi podpore v polovičnem iznosu prispevkov za leto 1912. na račun državnih doneskov za leto 1913., katerih visokost se šele določi. Obrtno-nadaljevalne šole, ki pridejo pri tem v poštev v slovenskem delu dežele, so: V Gorici 1430 K, v Kanalu 270 K, v Ajdovščini 323 K, v Mirni 425 K, v Renčah 424 K, v Solkanu 641 K 50 vin., v Gabrovici 101 K, v Nabrežini 540 K, v Sežani 190 K, v Bovcu 110 K in v Tolminu 188 K.

—g— Izpit iz slovenske stenografije je pred izpraševalno komisijo v Zagrebu pred kratkim napravil vadniški učitelj c. kr. ženskega učiteljskega v Gorici Ivan Vovk. Tak izpit je doslej napravilo v Zagrebu že lepo število Slovencev.

Tržaške vesti.

—t— Podržavljenje tržaških srednjih šol in laške fakultete v Trstu. V petek in v soboto preteklega tedna so se vršile konference jugoslovanskih poslancev dr. Rybafa, dr. Gregorina in Spinčiča z ministrskim predsednikom grofom Stürgkhom in justičnim ministrom dr. Hochenburgerjem glede nameravanega podržavljenja tržaških srednjih šol. Poslanci so omenili tudi od vlade nameravano ustanovitev laške šole za ladijske strojnike. Daljša debata se je razvila tudi glede ustanovitve laške pravne fakultete v Trstu. Pri tej debati so dobili poslanci vtisk, da vlada pod nobenimi okoliščinami ne bo sprejela sedeža laške fakultete v Trstu.

—t— Slovenska učenjakinja. Pred seboj imamo zvezek izvestij geološke družbe na Dunaju (Mitteilungen der Geologischen Gesellschaft, Wien, V. 1912), ki ga popolnoma izpolnjuje spis »Der Drauzug in Hochpustertale«, ki ga je spisala naša rojkinja, Tržačanka, gospica dr. Marta Furlani, hčerka tov. Furlanija, učitelja na državni ljudski šoli na Lipskem trgu. Ne prisojamo si zmožnosti, da bi ocenjevali spis sami; zato naj navedemo le, da se je priznani geolog prof. Süß izrazil o spisu: »Lepo delo me je v resnici jako razveselilo. Spis napravlja vtisk zanesljivosti, dasiravno nasprotuje marsičemu, kar je veljalo doslej, in sme veljati v resnici za bistven napredek v razumevanju tega važnega dela naših Alp. Moje odkritosrčne čestitke na njem.« Tudi naše najodkritosrčnejše čestitke gospici doktorici!

—t— Analfabeti na Primorskem. Glede analfabetov prednjači na Primorskem Istra s 60.08% analfabetov, od teh pride na istrske Hrvatje 74.1%, na Italijane pa 49.1%. V Trstu samem je bilo veliko več analfabetov kot v Ljubljani (Ljubljana 8.47%, Trst 14.20%). Furlanski del goriške dežele šteje 31.66%, tolimski okraj (slovenski) 28.66% in sežanski okraj 21.98%.

—t— Tržaški deželni zbor. Uradna »Wiener Zeitung« priobčuje cesarski patent, s katerim je sklican tržaški deželni zbor na četrtek, dne 27. marca.

Istrske vesti.

—i— Da vemo kako in kaj! Gospod Rennato Pecchiari, tiskar in trgovec s pi sarniškimi potrebščinami v Kopru, je začel razpošiljati šolskim vodstvom, oziroma učiteljstvu koprskega okraja na ogled vzorce pisarniških in šolskih potrebščin v svrhu blagohotne naročbe. Stvar je čisto navadna, tudi zakonita, zato v popolnem redu; in nikomur bi niti na misel ne prišlo, baviti se s to stvarjo, ker vsakdo, celo Turek ima pravico, makari tudi kristjanu ponujati svojo kramo. Ali stvar ni tako nedolžna, kakor izgleda na prvi pogled, marveč ima jako pisano ozadje. Gosp. R. Pecchiari je namreč hud italijanski nacionallec in kot tak smrten sovražnik Slovanov, kakor je večina naših primorskih Italijanov. Gospod tiskar je tudi vnet in priznan sportman, kar je vsekako lepo in hvalevredno, če goji kdo sport iz ljubezni do sporta samega. Toda g. Pecchiari ne zaradi svojega telesa toliko zaradi sporta samega, temveč najbrže tudi zaradi tega, da vidi uspehe svojega truda na hrbtu kakega priljubljenega Slovanca. Ko je bilo namreč še slovensko učiteljske v Kopru in so nekateri Italijani videli v tem pljuvalnik, kamor so lahko izpljuvali svoj kulturni žolč, je bil g. tiskar med prvimi, ki so jim bili